پلی از کلمات: تبادل ادبی، ترجمه و حضور شعر و ادبیات فارسی در فضای فرهنگی اتریش (ویراست اول)

۱. درآمد: ادبیات فارسی به مثابه بستر فهم جهان‌بینی ایرانی

ادبیات و شعر فارسی، به عنوان یکی از غنی‌ترین و دیرپاترین میراث‌های فرهنگی ایران، در دهه‌های اخیر جایگاه برجسته‌ای در فضای ادبی، دانشگاهی و فرهنگی اتریش یافته و به عنوان پلی قدرتمند برای درک عمیق‌تر جهان‌بینی ایرانی، عرفان، فلسفه و تجربیات انسانی عمل کرده است. این تبادل ادبی، ادامه سنت طولانی شرق‌شناسی اتریشی است که ریشه در قرن نوزدهم دارد.

۲. از شرق‌شناسی کلاسیک تا کرسی‌های مدرن مطالعات ایرانی در وین

پیشینه آشنایی عمیق با ادبیات فارسی در اتریش به تلاش‌های پیشگامانه جوزف فون هامر-پوگشتال و شرق‌شناسان بعدی بازمی‌گردد که آثار کلاسیک حافظ، سعدی، مولانا (جلال‌الدین رومی) و فردوسی را ترجمه، تفسیر و معرفی کردند و توجه نخبگان فرهنگی وین را به غنای ادبی فارسی جلب نمودند [۱]. در دوران معاصر، دانشگاه وین **(University of Vienna)** و موسسه مطالعات ایرانی آکادمی علوم اتریش **(Iranian Institute of Studies - ÖAW)** برنامه‌های تحصیلی، پژوهش‌های تخصصی و کتابخانه‌ای غنی با بیش از ۲۰ هزار جلد (شامل منابع اصلی فارسی، ترجمه‌ها و مطالعات تطبیقی) در زمینه ادبیات کلاسیک و مدرن فارسی برگزار می‌کنند. ترجمه‌های جدید آثار معاصر ایرانی مانند رمان‌ها و داستان‌های **زهرا پیرزاد، عباس معروفی، شهرنوش پارسی‌پور، جلال آل‌احمد** و شعرهای **فروغ فرخزاد، سهراب سپهری، احمد شاملو، هوشنگ ابتهاج (سایه)** و **بیژن الهی** توسط مترجمان اتریشی و آلمانی‌زبان در انتشارات معتبر منتشر شده و در محافل ادبی، کتابخانه ملی اتریش (ÖNB) و برنامه‌های فرهنگی وین مورد بحث و نقد قرار گرفته‌اند. انجمن فرهنگی اتریش در تهران **(Austrian Cultural Forum Tehran - OKF)** نیز با برگزاری شب‌های شعر، ورکشاپ‌های ترجمه مشترک، فستیوال‌های ادبی و رویدادهای دوجانبه، این تبادل را تقویت کرده است.

۳. جاذبه‌های دراماتیک و عرفانی ادبیات پارسی در آینه پژوهش‌های تطبیقی اتریش

خوانندگان و پژوهشگران اتریشی به لایه‌های عرفانی، فلسفی، عاطفی و انسانی شعر کلاسیک فارسی (مانند غزلیات حافظ با پیچیدگی استعاری و چندمعنایی آن، مثنوی مولانا با عمق عرفانی و حماسه فردوسی) و همچنین نقد اجتماعی، مسائل جنسیتی و تجربیات مدرن در ادبیات معاصر ایران علاقه شدید نشان می‌دهند. این آثار اغلب در برنامه‌های ادبی Haus der Musik، مراکز فرهنگی وین یا رویدادهای مشترک با دانشگاه‌ها معرفی می‌شوند. پژوهش‌های تطبیقی ادبیات فارسی با نویسندگان اتریشی مانند **رابرت موزیل**، **توماس برنهارد** یا شاعران آلمانی‌زبان، نقاط مشترک در کاوش هویت، تنهایی، جامعه، مرگ و عشق را برجسته می‌سازد. این حضور ادبی به تولید آثار تلفیقی، اقتباس‌های تئاتری از شعر فارسی، الهام‌بخشی برای نویسندگان جوان اتریشی و حتی برگزاری نمایشگاه‌ها و خوانش‌های عمومی ترجمه‌ها منجر شده است. کتابخانه موسسه مطالعات ایرانی ÖAW با مجموعه‌ای منحصربه‌فرد از متون ادبی فارسی و ترجمه‌ها، پایه‌ای محکم برای پژوهش‌های دوره دکتری و پروژه‌های بین‌المللی فراهم کرده است [۲].

٤. نتیجه‌گیری: سنت ترجمه به مثابه ابزار پایدار گفتگوی فرهنگی ایران و اتریش

پلی از کلمات میان ادبیات ایران و اتریش نه تنها درک فرهنگی متقابل را تعمیق بخشیده، بلکه به غنای فضای ادبی اروپای مرکزی افزوده، سنت ترجمه را به عنوان ابزاری پایدار و زنده برای گفتگوی فرهنگی حفظ کرده و به بازتعریف روابط ادبی دو کشور در عصر جهانی‌سازی کمک شایانی نموده است.

منابع و مآخذ:

- [1] Hammer-Purgstall’s translations and University of Vienna / ÖAW Iranian Studies programs on Persian literature.
- [2] Austrian Cultural Forum Tehran literary events, ÖAW Iranian Studies research library (over 20,000 volumes), and publications/translations of Persian poetry and modern Iranian literature in Austria.